

УДК 504.75(075.8)

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ БЕЗПЕКИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

МАНІНА Л.І. ^{1*}, к. т. н., доц.БИЧКОВ Я.М. ², к. т. н., доц.ЕЛЬНИКОВ А.С. ³

^{1*}, ², ³ Вищий навчальний заклад Укоопспілки Полтавський університет економіки і торгівлі, вул. Ковалю, 3, 36014, Полтава, Україна, тел.+380950781901, e-mail: Luda_manina@mail.ru

Анотація. Цель. Одним із пріоритетних напрямів в усьому світі є забезпечення особистої (індивідуальної) безпеки людини. Цей напрям збігається з природною потребою людини – бути в безпеці та бажання уникнути страждань. Якщо в технічних та організаційних напрямках захисту працюючих досягнуті відповідні успіхи, то в напрямі психологічного захисту працюючих як колективних так і індивідуальних поки що здійснюються тільки перші кроки. Нейролінгвістичне програмування (НЛП) в зарубіжжі на даному етапі є найбільш ефективним засобом організації людини на особисту безпеку, про що свідчать статистичні втрати населення, які в чотири рази менші ніж в Росії та в Україні. НЛП почалося як моделювання досвіду відомих психотерапевтів, навчання здобуткам цих лікарів, які змінюють на краще індивідуальність людини і при цьому використовуючи принцип «не нашкодь». В аспекті системи охорони праці система НЛП дозволить підтримувати належний рівень безпеки, враховуючи відповідні обставини та види реакцій працюючого на конфлікт. **Методика.** Розроблена система базується на реальних реакціях людини на відповідну конфліктну ситуацію, яку враховується при виборі засобів вирішення проблем. **Результати.** Розроблені напрямки вирішення конфліктних ситуацій в робочих колективах з метою підвищення ефективності діяльності підприємства. Інформаційні технології включають ліквідацію дефіциту інформації в конфлікті, виключення з інформаційного поля помилкової, перекрученої інформації. Комунікативні технології передбачають організацію спілкування між суб'єктами конфліктної взаємодії та їхніми прихильниками, забезпечення ефективного спілкування. Соціально-психологічні технології включають роботу з неформальними лідерами та мікрогрупами, зниження соціальної напруженості та зміцнення соціально-психологічного клімату в колективі. Організаційні технології передбачають вирішення кадрових питань, використання методів заохочення і покарання, зміна умов взаємодії співпрацівників. **Наукова новизна.** Взаємозв'язок ефективності роботи підприємства та нейрон-лінгвістичне програмування профілактики конфліктів і травмування вперше був досліджений з метою уникнення втрат на виробництві та в побуті. Врахування взаємозв'язку дозволить зберегти кваліфіковані кадри на підприємстві, що є піддруктям ефективності його роботи. **Практична значимість.** Використання існуючого зарубіжного та вітчизняного досвіду правового та психологічного захисту та самозахисту людини підчас виникнення та розвитку конфлікту дозволяє не тільки оздоровити психологічний клімат на підприємстві, але і підвищити рівень його роботи, розширити його функціональні можливості, забезпечити підвищення стійкості функціонування системи діяльності підприємства.

Ключові слова: стратегія, конфлікт, соціально-психологічний вплив, профілактика конфліктних ситуацій, соціально-економічна мотивація.

ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ АСПЕКТОВ БЕЗОПАСНОСТИ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

МАНИНА Л.И. ^{1*}, к.т.н., доц.БИЧКОВ Я.М. ², к.т.н., доц.ЕЛЬНИКОВ А.С. ³

^{1*}, ², ³ Высшее учебное заведение Укоопсоюза Полтавский университет экономики и торговли, вул. Ковалю, 3, 36014, Полтава, Украина, тел. 380 950 781 901, e-mail: Luda_manina@mail.ru

Аннотация. Цель. Одним из приоритетных направлений во всем мире является обеспечение личной (индивидуальной) безопасности человека. Это направление совпадает с естественной потребностью человека – быть в безопасности и желание избежать страданий. Если в технических и организационных направлениях защиты работающих достигнуты соответствующие успехи, то в направлении психологической защиты работающих как коллективных так и индивидуальных пока осуществляются только первые шаги. Нейролингвистическое программирование (НЛП) в зарубежье на данном этапе является наиболее эффективным средством организации человека на личную безопасность, о чем свидетельствуют статистические потери населения, в четыре раза меньше, чем в России и Украине. НЛП началось как моделирование опыта известных психотерапевтов, обучение достижениям этих врачей, которые меняют к лучшему индивидуальность человека и при этом используя принцип «не навреди». В аспекте системы охраны труда система НЛП позволит поддерживать должный уровень безопасности, соблюдая обстоятельства и виды реакций работающего на конфликт. **Методика.** Разработанная система базируется на реальных реакциях человека на соответствующую

конфликтную ситуацию, которую учитывается при выборе средств решения проблем. **Результаты.** Разработанные направления решения конфликтных ситуаций в рабочих коллективах с целью повышения эффективности деятельности предприятия. Информационные технологии включают ликвидацию дефицита информации в конфликте, исключение из информационного поля ложной, искаженной информации. Коммуникативные технологии предусматривают организацию общения между субъектами конфликтного взаимодействия и их сторонниками, обеспечение эффективного общения. Социально-психологические технологии включают работу с неформальными лидерами и микрогруппами, снижение социальной напряженности и укрепление социально-психологического климата в коллективе. Организационные технологии предусматривают решение кадровых вопросов, использование методов поощрения и наказания, изменение условий взаимодействия сотрудников. **Научная новизна.** Взаимосвязь эффективности работы предприятия и нейро-лингвистическое программирование профилактики конфликтов и травм впервые был исследован с целью избежания потерь на производстве и в быту. Учет взаимосвязи позволит сохранить квалифицированные кадры на предприятии, что является основой эффективности его работы. **Практическая значимость.** Использование существующего зарубежного и отечественного опыта правового и психологической защиты и самозащиты человека во время возникновения и развития конфликта позволяет не только оздоровить психологический климат на предприятии, но и повысить уровень его работы, расширить его функциональные возможности, обеспечить повышение устойчивости функционирования системы деятельности предприятия.

Ключевые слова: стратегия, конфликт, социально-психологическое воздействие, профилактика конфликтных ситуаций, социально-экономическая мотивация.

INFLUENCE OF SOCIAL AND SAFETY ASPECTS PSYCHOLOGICAL ON THE PERFORMANCE ENTERPRISES

MANINA L.I.^{1*}, *Cand. Sc. (Tech)*¹

BICHKOV Y.M.², *Cand. Sc. (Tech)*¹

YELNIKOV A.S.³

^{1*}, ², ³ Higher education institution Ukoopsilka Poltava University of Economics and Trade, vul.Kovalya, 3, 36014, Poltava, Ukraine, tel. + 380 950 781 901, e-mail: Luda_manina@mail.ru

Abstract. Purpose. One of the priorities in the world is to provide personal (individual) human security. This trend coincides with the natural human need - to be safe and the desire to avoid suffering. If the technical and organizational areas protect workers achieved relevant successes, then towards psychological defense workers as collective and individual so far made only the first steps. Neuro-linguistic programming (NLP) in foreign countries at this stage is the most effective means of organizing rights to personal security, as evidenced by the statistical loss of population, which is four times lower than in Russia and Ukraine. NLP began as a simulation experience known psychotherapists, learning achievements of these doctors that change for the better individuality while using the principle of "do no harm" in terms of system safety system NLP will maintain an appropriate level of security, taking into account the relevant circumstances and types of reactions working on conflict. **Methods** The system is based on real people's reaction to the relevant conflict situation, which is taken into account when choosing the means of solving problems. **Results.** Developed areas of conflict resolution in the working groups to improve the efficiency of the company. Information technology include the elimination of the conflict of lack of information, exclusion from the information field of false, distorted information. Communication technology company providing communication between the subjects of conflict interaction and their supporters to ensure effective communication. Socio-psychological technologies include work with informal leaders and microgroups, reducing social tensions and strengthen the socio-psychological climate in the team. Organizational technology solution involving personnel issues, the use of rewards and punishments, changing the conditions of mutual co. **Scientific innovation.** Relationship of enterprise performance and neuron-linguistic programming conflict prevention and injury was first explored in order to avoid losses in manufacturing and in the home. Considering the relationship will keep qualified personnel in the company, which is the basis for efficiency. **The practical significance.** Using existing foreign and domestic experience of legal and psychological protection and rights of self-defense during the emergence and development of the conflict can not only improve the psychological climate in the enterprise, but also improve its operation, to extend its functionality to ensure the stability of the system increase the enterprise.

Keywords: strategy, conflict, social and psychological impact, prevention of conflicts, socio-economic motivation.

Вступ

Одним із пріоритетних напрямів в усьому світі є забезпечення особистої (індивідуальної) безпеки людини. Цей напрям збігається з природною потребою людини – бути в безпеці та бажання уникнути страждань. Якщо в технічних та організаційних напрямках захисту **працюючих** досягнуті відповідні успіхи, то в напрямі психологічного захисту працюючих як колективних так і індивідуальних поки що здійснюються тільки перші кроки.

Нейролінгвістичне програмування (НЛП) в зарубіжжі на даному етапі є найбільш ефективним засобом організації людини на особисту безпеку, про що свідчать статистичні втрати населення, які в чотири рази менші ніж в Росії та в Україні.

НЛП почалося як моделювання досвіду відомих психотерапевтів, навчання здобуткам цих лікарів, які змінюють на краще індивідуальність людини і при цьому використовуючи принцип «не нашкодь»

Мета

Метою даної роботи є дослідження можливості використання НЛП в аспекті системи охорони праці на підприємстві.

Методика

Відомо, що будь-який конфлікт – це травма на психологічному рівні. В залежності від виробничих побутових обставин та характеру людина може по-різному реагувати на конфліктні ситуації. Реакція людини на конфлікт супроводжується відповідними моделями поведінки, які є самозахистом, тому що питання безпеки є одним із найважливіших в житті. Ці моделі поведінки не завжди є оптимальними як для здоров'я, так і для загальної психологічної ситуації. Виявлені психофізіологічні причини (непорозуміння, брудна лайка, несумісність дій, безвідповідальність та інші.) викликають негативні емоції і відповідні часто неконтрольовані дії, наслідком яких є нещасні випадки та загальні захворювання. табл.1.

Модель неврологічних рівнів допомагає проаналізувати контекст небажаної реакції на ситуації. Моделювання безпеки працюючих передбачає терапію, творчість, комутативні технології. НЛП використовується в багатьох галузях. Вже напрацьовані стратегії (технології) з великим успіхом можуть бути використані в системі удосконалення інструктажів, самопрограмування поведінки людини на особисту безпеку під час харчування, відпочинку та роботи на підприємстві.

НЛП дозволяє сприймати світ багатопозиційно, з різних кутів зору, що сприяє одержанню оптимальній інформації в аспекті безпеки.

Таблиця 1

Моделі поведінки і викривлені реакції на конфлікт

Негативні Емоції	Вид тривоги, під час конфлікту	Викривлена Поведінка	Чотири моделі Поведінки
Гнів	Тривога під час виконання і контролю	Агресивне вирішення проблеми Відчуття злості в момент конфронтації	Боротьба
Туга	Туга під час узгодження і вирішення	Уникнення від обої конфронтації. відчуття туги внаслідок ситуації, яка склалася	Упокорення, Примирення
Страх	Тривога орієнтації і особистої мети	Відсутність вирішення реальної проблеми. Відчуття тяжкості від необхідності іти на конфлікт	Уникнення конфліктної ситуації

Модель неврологічних рівнів допомагає проаналізувати контекст небажаної реакції на ситуації. Моделювання безпеки працюючих передбачає терапію, творчість, комутативні технології. НЛП використовується в багатьох галузях.

Вже напрацьовані стратегії (технології) з великим успіхом можуть бути використані в системі удосконалення інструктажів, самопрограмування поведінки людини на особисту безпеку під час харчування, відпочинку та роботи на підприємстві.

НЛП дозволяє сприймати світ багатопозиційно, з різних кутів зору, що сприяє одержанню оптимальній інформації в аспекті безпеки. Зародження допомагає людині в її особистому удосконаленні та зростанні конфліктів в процесі діяльності підприємства споживчої кооперації як правило з'являється в наслідок непередбачення певних суперечностей в повсякденній діяльності. Іноді планування з самого початку не бере до уваги фактор суб'єктивізму, не враховує всі фактори, які сприяють виникненню конфліктів у майбутньому.

Виявлені причини конфліктів, які зароджуються під час реалізації функцій споживчої кооперації, а саме: незадоволення усіх інтересів стосовно розподілу ресурсів, взаємозалежності завдань, незадовільної комунікації, що також залежить від структури підприємства тощо.

Під час планування не враховується повністю мотивація, яка включає матеріальні і нематеріальні потреби працівників, які водночас є безмежними.

В кожній споживчій кооперації є певна обмеженість задоволення цих потреб, тому завжди існуватиме незадоволення, завжди існуватимуть незадоволені, що може слугувати причиною для виникнення конфліктів.

Контролювання як функція менеджменту також породжує конфлікти, хоча і не так очевидно. Під час контролю керівники намагаються порівняти очікувальні результати із фактичними, перевіряючи усі види ресурсів, зокрема працівників. Сам факт контролювання може негативно сприймати тими, кого перевіряють, хоча це залежить від стилю проведення контролю. Крім того, відхилення від очікувальних результатів без об'єктивних причин також не викликає великого захоплення у керівників. Все це разом взяте може бути причиною зародження конфліктів серед працюючих.

Остання функція менеджменту – регулювання – залежить від попередніх чотирьох, і їх реалізація прямо залежатиме від результатів планування, організації, мотивації та найбільше – від контролювання. Тобто, по суті, регулювання виконує зокрема одне із завдань стосовно вирішення конфліктів, однак, якщо розглядати цю функцію як збудника конфліктів, то причиною цього є помилки при регулюванні під час коригування планів, змін в організаційній структурі, змін у формах та методах мотивування тощо. Як

показав аналіз успішних підприємств споживчих кооперацій в основі їх успіху була єдність, злагода, особливо там, де в основі були сімейні традиції, розвивалися династії. Організації, які стали збитковими, почали руйнуватися з причин, які породжували різні конфлікти, а керівники не знали як з ними впоратися, як їх нейтралізувати. Аналіз причин усніху організації споживчої кооперації а також їх розпаду дозволив виявити різновиди конфлікту, їх наслідки і розробити рекомендації з організаційної культури підприємства по регулюванні можливих конфліктів на підприємстві.

Як показали мої дослідження найбільш поширеними причинами розпаду (краху)

підприємства є боротьба за керівні посади, отримання нагород тощо.

Конфлікти, які виникають в організаціях споживчої кооперації, можуть бути класифіковані наступним чином. табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація конфліктів

Суб'єкти конфлікту	Стосунки між об'єктами – рівноправні	Стосунки: панування-підпорядкування	
Конфлікти між Особами	Конфлікти між двома працівниками, які займають ідентичні виробничі позиції	Конфлікти між майстром і робітником, які займають різні соціальні (виробничі) позиції	Конфлікти між двома працюючими, які створюють єдиною особою
Групові конфлікти	Конфлікти між двома групами, що займають рівні виробничі позиції	Конфлікти між групами, що займають нерівні виробничі позиції	Конфлікти між групою і підгрупою

Виявлення конфлікту є першим кроком до його подолання. Наступні кроки подолання конфлікту, які дозволяють припинити розлад в організації: визначення основної проблеми конфлікту та осіб, які включені в процес, вибір шляхів вирішення конфлікту, які можуть бути організаційно-структурні, адміністративні, між особами.

Результати

Стратегії регулювання конфліктів включають наступні технології

Інформаційні технології включають ліквідацію дефіциту інформації в конфлікті, виключення з інформаційного поля помилкової, перекрученої інформації;

Комунікативні технології передбачають організацію спілкування між суб'єктами конфліктної взаємодії та їхніми прихильниками, забезпечення ефективного спілкування.

Соціально-психологічні технології включають роботу з неформальними лідерами та мікрогрупами, зниження соціальної напруженості та зміцнення соціально-психологічного клімату в колективі.

Організаційні технології передбачають вирішення кадрових питань, використання методів заохочення і покарання, зміна умов взаємодії співпрацівників.

Найбільш ефективною є система запобігання появи конфліктів, які призводять

до негативних наслідків в колективі. Запобігання виникненню конфліктів сприяє сприятливий соціально-психологічний мікроклімат в колективі, планування та реалізація заходів із профілактики конфліктних ситуацій, правильний вибір методів усунення конфліктів, стимулювання конструктивної поведінки працівників у конфліктних ситуаціях.

Способи подолання (вирішення) конфліктів передбачають в першу чергу **педагогічні**:

- бесіда, прохання, переконання, роз'яснення вимог до роботи, заборона неправомірних дій конфліктерів та інші.

Адміністративні засоби включають силове розв'язання конфлікту, придушення інтересів, переведення на іншу роботу, розв'язання конфлікту за вироком: рішення комісії; рішення суду .

Наукова новизна і практична значимість

В снові безконфліктного управління розроблені методи оптимізації мотивації персоналу, які передбачають комплекс позитивного впливу психологічних, економічних, організаційних оперативних процесів, встановлення єдиного статусу всіх працівників споживчої кооперації, рівні можливості для надання роботи та розвитку кар'єри, усвідомлення працівниками власної значущості та причетності, визнання його особистого вкладу в досягненнях організації, справедливість у нормах виробітку, розподілі роботи, оцінках діяльності, винагородах, формування творчої атмосфери для сприяння самореалізації працівників, своєчасне посадове та кваліфікаційне зростання, ротация кадрів, створення можливостей для зростання добробуту, забезпечення участі в одержанні прибутків, створення атмосфери взаємної довіри, поваги та підтримки, збереження здоров'я працівників та членів їх сімей, надання роботи відповідно до інтересів, схильності та професійної підготовки, відчуття впевненості у майбутньому, найближчому та на час виходу на пенсію, стимулювання самоконтролю за виконанням робіт, заохочування взаємної довіри між працівниками, невірних

стосунків, спільного відпочинку, забезпечення зворотного зв'язку між керівником і виконавцем.

Висновки

В результаті проведених досліджень встановлено, що за основу ефективності роботи

підприємств споживчої кооперації необхідно прийняти розроблену систему мотивації, яка є ефективною у всіх аспектах діяльності підприємства та ознакою організаційної культури виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

1. Dahrendorf. Class and Class Conflict in Industrial Society.- 1959.- P.161-163
2. Parsons T. An Outline of Social System /Theories of Society.- 1962.-У.2.-P.71

Стаття рекомендована до друку д-ром педаг. наук, проф. В.Ю. Стрельниковим (Україна); канд. економ. наук проф. О.В. Карпенко (Україна)

Поступила в редколлегию 9.09.2015

УДК [622.812:534.222.2]:001.891.57

РАСЧЕТ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ВЗРЫВНЫХ ВОЗДУШНЫХ ВОЛН В ПРОТЯЖЕННЫХ СООРУЖЕНИЯХ С УЧЕТОМ ДИССИПАЦИИ ВНУТРЕННЕЙ ЭНЕРГИИ ГАЗОВОГО ПОТОКА

НАЛИСЬКО Н. Н.^{1*}, к.т.н., доц.

^{1*}Кафедра безопасности жизнедеятельности, Государственное высшее учебное заведение "Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры", ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепропетровск, Украина, тел. +38 (0562) 47-16-01, e-mail: 0507544273@mail.ru, ORCID ID: 0000-0003-4039-1571

Аннотация. Цель. Одним из основных поражающих факторов взрыва газозвудушных смесей, в условиях подземных сооружений угольных шахт, является ударная воздушная волна. Для расчета взрывозащитных сооружений существует нормативная база, которая опирается на экспериментальные данные. Однако проблема установления достоверных параметров распространения ударной воздушной волны остаётся актуальной. Одним из перспективных направлений в расчете задач резко нестационарных процессов является использование численных методов. В настоящее время предложено решение задачи распространения взрывных волн по горной выработке с помощью схемы численного счета уравнений газодинамики модифицированным методом «крупных частиц». В задаче учитывается фактор падения энергии движения газового потока за счет вовлечения в движение возрастающих с расстоянием воздушных масс и за счет действия сил трения потока газа о стенки выработки. Необходимо развитие математической модели процесса распространения ударных воздушных волн по горным выработкам путем обоснования методики расчета параметров их затухания с учетом теплоотдачи потока в стенки выработки. **Методика.** Анализ и обобщение теоретических исследований, математическое моделирование газодинамических процессов распространения взрывных воздушных волн в протяженных сооружениях. **Результаты.** Обоснована методика расчета параметров распространения ударных воздушных волн по горным выработкам с учетом теплоотдачи потока в стенки выработки. Предложена методика пригодная для использования в схеме численного счета модифицированным методом крупных частиц. **Научная новизна.** В работе усовершенствована численная схема газодинамического расчета в которой предлагается, на эйлеровом этапе, моделирование теплового взаимодействия газового потока со стенками выработки в виде теплового баланса между внутренней энергией всего объема газового потока и отводом тепла в стенки канала, основанного на законе сохранения энергии. **Практическая значимость.** Полученная схема численного счета позволяет в полной мере учесть все физические факторы влияющие на процесс распространения